

Pierwsze rady ekspertów Stocznia Gdańska, 22 sierpnia 1980

Uwagi konsultacyjne dotyczące rozmów Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego w Stoczni Gdańskiej im. Lenina z komisją rządową¹

Rozmowy odbywają się bez warunków wstępnych w siedzibie Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego w Stoczni Gdańskiej. Za bezpieczeństwo przedstawiceli komisji rządowej odpowiada MKS, dopuszczając osłonę bezpieczeństwa ochrony rządu.

Ze względu na to, że Międzyzakładowy Komitet Strajkowy reprezentuje różne zakłady i przedsiębiorstwa oraz istnieje potrzeba konsultacji z Międzyzakładowymi Komitetami Strajkowymi w Elblągu i Szczecinie, MKS w Gdańsku żąda przywrócenia i zapewnienia stałej łączności telefonicznej (automatycznej i sprawnej), umożliwiającej przeprowadzenie takich konsultacji. W wypadku braku łączności telefonicznej zajdzie potrzeba wysyłania łączników, co utrudni i przedłuży rokowania.

Uwagi dotyczące ewentualnych ustępstw w rokowaniach (zgodnie z numerami żądań):

1. W nazwie związków można pominąć drażliwą nazwę „wolne” i zastąpić ją synonimem „niezależne” w rozumieniu niezależne od pracodawców; pozostałe kryteria zgodne z obowiązującymi ustawami i przepisami gwarantującymi wolność i niezależność organizacji związkowych.

2. Gwarancje prawa do strajku mają wynikać ze struktury niezależnych związków zawodowych, strajki odbywają się w porozumieniu z właściwym niezależ-

nym związkiem zawodowym. Gwarancja bezpieczeństwa strajkujących i wspomagających – jest gwarancją ze strony rządu.

3. Oczywiście, z tym że gwarancje wolności słowa i publikacji odnoszą się do liberalizacji cenzury, legalizacji niezależnych wydawnictw w zakresie uzgodnionym z władzami i zagwarantowaniem, że środki masowego przekazu zostaną udostępnione przedstawicielom różnych wyznań (b. ważne – tu bez kompromisu).

4. Pierwszy wiersz bez zastrzeżeń (strajki '70 i '76), sprawa studentów – bez kompromisu, o ile dotyczy działalności politycznej zmierzającej do poprawy stosunków w PRL. W odniesieniu do więźniów politycznych – powołanie komisji w składzie społeczno-rządowym do zbadania określonych przypadków, w których wchodzi w grę represja o charakterze politycznym. W odniesieniu do E[dmunda] Zdrożyńskiego, Jana Kozłowskiego i Marka Kozłowskiego wniesienie nadzwyczajnej rewizji przez ministra sprawiedliwości i ponowne przeprowadzenie rozpraw.

5. Ze względu na sytuację – można anulować, chociaż należy się domagać opublikowania żądań w środkach masowego przekazu w trakcie prowadzonych rokowań.

6. Bezkompromisowy i ważny – bez ustępstw.

7. Oczywiście i bezkompromisowy.

8. Podwyżka uposażenia jest rzeczywiście dodatkiem inflacyjnym, biorąc pod uwagę stan faktyczny zastosowanych podwyżek cen (w tym i mięsa), dodatek 2000 zł nie pokrywa faktycznego wzrostu kosztów. Należy wstępnie i orientacyjnie przyjąć określoną sumę podwyżki dla wszystkich pracowników jako sumę wyjściową i zgodnie z żądaniem (jak niżej).

¹ Pufne uwagi komisji ekspertów Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego w Stoczni Gdańskiej im. Lenina na temat rozmów MKS z Komisją Rządową. Datowane na 22 VIII 1980 r., a więc na dzień, w którym do stoczni przyjechali Bronisław Geremek i Tadeusz Mazowiecki i zostali poproszeni o utworzenie komisji ekspertów MKS, są pierwszym dokumentem komisji, powstałym z marszu, najprawdopodobniej w nocy z 22 na 23 sierpnia. Pierwodruk: *Zapis wydarzeń. Gdańsk – Sierpień 1980. Dokumenty*, oprac. A. Drzycimski, T. Skutnik, Warszawa 1999. (red.)

9. Urealnić go w stosunku do wzrostu kosztów (oczywiście w skali krajowej, dla wszystkich pracowników).

10. Bez kompromisu – ograniczenie eksportu żywności do koniecznego minimum i tylko w odniesieniu do nadwyżek produkcyjnych (ważne – bez ustępstw).

11. Wprowadzenie kartek konieczne dla uporządkowania rynku – postulat ważny jest nawet przy cenach komercyjnych – obowiązujących.

12. Znieść pojęcie ceny komercyjnej, ceny mają być odbiciem kosztów rzeczywistych produkcji. Sklepy dewizowe – tylko dla cudzoziemców na lotniskach, dworcach morskich itd. oraz w obrocie dewizowym z wpływów zagranicznych.

13. Bezdiskusyjny.

14. Postulat do przedstawienia Sejmowi PRL – nie może być zrealizowany w trakcie rokowań. Wytyczne do realizacji polityki socjalnej rządu.

15. Postulat do polityki socjalnej rządu w ramach minimum kosztów utrzymania – bez możliwości załagodzenia w rokowaniach.

16. Oczywisty, ale do szczegółowego rozpatrzenia w rozmowach branżowych.

17. Zgłosić jako postulat. Praktycznie zupełnie nierealny w obecnej sytuacji – wytyczne dla polityki socjalnej rządu.

18. Jak wyżej – jako wytyczna polityki socjalnej i zatrudnienia.

19. Mimo atrakcyjnej formy – postulat zupełnie nierealny. Nie kłaść nacisku, gdyż produkcja mieszkań stale maleje i nic nie wskazuje na poprawę sytuacji. Wytyczna dla polityki mieszkaniowej rządu.

20. Żądanie oczywiste i uzasadnione faktycznymi kosztami delegacji.

21. Wprowadzenie wszystkich wolnych sobót konieczne ze względu na przemęczenie pracowników, szczególnie w zawodach sfeminizowanych.

W drodze kompromisu można przyjąć wydłużenie czasu pracy w pozostałe dni, aby nie zmniejszać produkcji globalnej. Nie ustępować z tego żądania.

W wypadku uzgodnienia stanowisk i zaakceptowania ich przez delegacje strajkujących zakładów reprezentowanych przez Międzyzakładowy Komitet Strajkowy w Stoczni Gdańskiej i [po] solidarnościowym porozumieniu się z innymi MKS następuje ogłoszenie komunikatu MKS i Komisji Rządowej z określeniem zakończenia strajku i terminem podjęcia pracy w strajkujących zakładach.

Ponieważ ogłoszenie zakończenia strajków nie oznacza rozwiązania problemów branżowych w poszczególnych zakładach, Komisje Strajkowe i MKS nie zostają rozwiązane, lecz działają nadal w pracujących zakładach. Realizowany jest w nich projekt spotkań z ministrami lub przedstawicielami branżowymi. Muszą się one odbyć w terminie jednego miesiąca od podjęcia pracy. Postanowienia branżowe dotyczą całej branży, a nie tylko zakładów strajkujących i nadzorowane są przez Komitety Strajkowe. W wypadku niezgodnienia stanowisk instancją odwoławczą jest Międzyzakładowy Komitet Strajkowy i komisja rządowa. O ile i na tym szczeblu nie dochodzi do uzgodnienia stanowisk, sprawa kierowana jest do niezależnych związków zawodowych celem dalszego prowadzenia.

Zasadniczym stwierdzeniem jest: przywileje uzyskane z tytułu strajków przysługują nie tylko zakładom strajkującym, ale całej branży lub poszczególnym pionom branż.

Gwarancję realizacji uzgodnionych postulatów daje rząd PRL. Aby akcje strajkowe nie dezorganizowały produkcji i życia kraju, należy ściśle ustalić formę prawną akcji strajkowej, kompetencje niezależnego związku zawodowego w wypadku wniosku o ogłoszenie strajku i obowiązki pracodawcy w wypadku konfliktu z pracownikami.

Wnioski końcowe

Wszystkie uzgodnienia muszą mieć formę pisemną, dyskusja nad żądaniami powinna być zaprotokołowana. Odpisy protokołu otrzymają strony zainteresowane. Do złożenia podpisu na protokole i komunikacie upoważnieni są: przewodniczący MKS i przewodniczący komisji rządowej, względnie osoba kompetentna z ramienia rządu PRL.

Złożenie podpisu przez komisję rządową jest równoznaczne ze zobowiązaniem [do] realizacji uzgodnionych postulatów. To samo dotyczy zobowiązań podjętych przez MKS.

Komitety strajkowe kończą swoją działalność po przeprowadzeniu rozmów, prezydium MKS nie podlega rozwiązaniu, nadzorując wykonanie zobowiązań do czasu, gdy niezależne związki zawodowe będą mogły przejąć funkcję MKS. Z tą chwilą ustaje działalność MKS. Siedzibą MKS jest Stocznia Gdańska im. Lenina w Gdańsku.